

IV. 936/1932., 398/1933.) Az utóbbi esetben a kir. Kúria megállapította az üzletátruházást egymagában a malom-épület, az azzal kapcsolatos gépi berendezések és mellék-épületek megvétele alapján. Nehéz eldönteni, vajjon egy bármily jelentős objektum megvétele egy jelentőségű-e az üzletátvétel fogalmával, amely mégis csak nem egy vagyontárgy, hanem egy teljes vagyonszösszesség átvételét jelenti. Szembenáll az egyik oldalon annak a vevőnek a szempontja, aki joggal állíthatja, hogy őt az ingatlanra be nem kebelezett terhek nem érdeklik; viszont meggondolandó az is, hogy megkönnyítené az üzletátruházási törvény megkezdését, ha a döntő objektumot mint magában álló vagyontárgyat adnák el.

Egyre sűrűbben olvasunk döntéseket a versenytörvény köréből. A kir. Kúria P. IV. 2516/1933. számú ítélete tisztességtelen versenynek minősíti a vásári szabónak azt az eljárását, hogy segédjével az árusító sátoron kívül megszóllította, vétrele felhívta, sőt karonfogva sátrába cipeltette az arra járókat, nem tekintve súllyal bírónak, ha a vevő-szerzésnek ez a módja a vásári szabószakma körében általános gyakorlattá fajult volna is. A P. IV. 1841/1932. számú ítélet az utánzás és összetéveszthetőség kritériumait állapítja meg az élet követelményeinek teljesen megfelelően, kmondván azt is, hogy közkeletű alakokat (az adott esetben ostyababát) senki sem foglalhat le kizárólagosan a maga részére. A P. IV. 2397/1933. számú ítélet érdekes indokolással állapítja meg az utánzás fennforgását csekély jelentőségű, de a köznapi életben szokásos felületességgel észre nem vehető eltérések dacára is.

A P. V. 2350/1933. sz. ítélet helytad a sógor igénykeresetének, aki a lefoglalt tárgyakat az előző közigazgatási árverésen megvette és nem tekintette kijátszásnak, hogy a felperes a megvett tárgyakat „ideiglenesen” a végrehajtást szenvedőnél hagyta. Bár az adott eset körülményei esetleg indokolttá teheték a döntést, mégis azt mernők általános szabályul tekinteni, hogy a tárgyak otthagadásának esetében az igénylőt kell annak bizonyítására kötelezni, hogy jog-szerzése nem volt fiktív, vagyis a fiktivitást ilyenkor vélelmezni kell.

Dr. Vági József.

Adós eltartása a hitelezők terhére. Ingatlan haszonvételeire vezetett végrehajtási zárlat esetén a végrehajtási zárlat folyama alatt befolyó jövedelmekből — Vhtv. 210. §. és kapcsolatos rendelkezések szerint — a törvényes elsőbbséggel biztosított és a jelzálogos, illetve végrehajtható hitelezők követeléselei elégítettnek ki, és csakis a netaláni maradvány adatik ki a *végrehajtást szenvedőnek*. A Vhtv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely

megengedné, hogy az adós részére, aki ellen ingatlan vagyónak haszonvételeire végrehajtási zárlatot fogantatosítottak, a zárlati vagyomból valamely összeg *megélhetésének biztosítására* kihatassák, azonban a budapesti Fellebbviteli Törvényszék ismételen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a végrehajtási zárlati jövedelemből az adós ellátására szükséges összeget engedélyezi elsősorban és csak az azt meghaladó összeg jut az említett hitelezőknek. Így a 21. Pf. 2231/1932. sz. határozat (Medzihradszky: Jogesetek I. évfolyam 224. lap) a következő eszmemenettel jut el ezen konklúzióhoz:

„A végrehajtási eljárást szabályozó törvényekben és rendeletekben általában az az elv vonul végig, hogy a végrehajtást szenvedő fizikai személyek életfenntartási lehetősége a végrehajtási eljárás által teljesen ki ne küszöböltessék. Amint a hitelezőknek érdeke sem kívánja meg, hogy adósuk teljesen tönkremenjen és a jövőre is kizárassék annak lehetősége, hogy a végrehajtási eljárás folyamán kielégítést nem nyerhetett követelésük valaha további vagy teljes kielégítést nyerhessen, úgy az állam és közérdek ellen való is volna az, ha a végrehajtási eljárás teljes szigorral való lefolytatása a végrehajtást szenvedőt megélhetésének utolsó forrásától, lehetőségétől fosztaná meg. A mai viszonyok között, midőn a kötelezettségek teljesítésének elmaradását igen sok esetben nem az adós vétkes késedelme, vagy könnyelműsége, hanem a munkanélküliség, a termelőknél az értékesítés lehetetlenülése, általában a végletekig megromlott gazdasági és pénzügyi viszonyok idézik elő, fokozottabban lép előtérbe az adósok védelmének szüksége anélkül, hogy ez a hitelezőknek jelentékeny sérelmével járna. Ehhez képest már a törvényhozás újabb rendelkezései s az újabb kormányrendeletek az adósvédelmet célzó számos új rendelkezést tartalmaznak. Nyilvánvaló az intenció, hogy az egyének úgyis, mint állampolgárok és adóalanyok, a teljes összeroppánástól megóvassanak.” Ezután az indokolás utal arra, hogy a bírói gyakorlat egyébként is kiveszi a végrehajtási zárlat alól a végrehajtást szenvedő és családja részére nélkülözhetetlen lakrészt, utal továbbá a csődtörvényre, amely lényegében szintén végrehajtási eljárás, és amely bizonyos előfeltételek mellett szintén lehetővé teszi, hogy a vagyonbukott és családja részére bizonyos összeg a létfenntartás biztosítására fordíttassék.

Hasonló értelemben döntött a bpesti Fellebbviteli Törvényszék 10.821/1933. sz. határozat (U. a. II. évfolyam, 382. lap), amely a szabadon hagyott életfenntartási összeget a Vh. Novelához való adaptálódással havi 166 P-ben állapítja meg, mondván: „A kir. Törvényszéknek megfelelő törvényes rendelkezés hiányában kifejlődött az a gyakorlata, mely szerint végrehajtást szenvedő részére a zárlati tömeg terhére bizonyos ellátási díjat

megállapíthatónak tart, csupán azt célozza, hogy a végrehajtást szenvedő létfenntartása a Vhtv. analóg rendelkezéseinek intenciója szerint biztosíttassék. Ebből következik, hogy a végrehajtatók és a zárlati jövedelemből részesülő jelzálogos hitelezők hozzájárulása nélkül végrehajtást szenvedő részére csak olyan összeg állapítható meg ellátási díjként, amely amellelt, hogy a hitelezők érdekét komolyan nem veszélyezteti, nem haladja meg azt az összeget, melyet hasonló társadalmi állásúak részére a Vhtv. mint létminimumot biztosít. A Vhtv. által ilykép biztosított létminimum évi 2000 P-t tesz ki, s ehhez képest a kir. Törvényszék is csak az ennek megfelelő havi 166 P-t találta megállapíthatónak, annál inkább, mert végrehajtást szenvedő ingyen lakással is bírt." Ellátási díjat koncedált végrehajtást szenvedettnek a bpesti Fellebbviteli Törvényszék 21. Pf. 11.836/1933. sz. határozata is (U. a. III. évfolyam 159. sorszám) és pedig azzal a további megszorítással, hogy az csakis a köztartozások és a jelzálogos terhek kamatainak kiegyenlítése után fennmaradó összegből fizethető ki, tehát azon tételek kiegyenlítése után, amelyeket a 24.000/1929. I. M. sz. r. 30. §-a szerint a zárgondnok közvetlenül köteles kiegyenlíteni a zárlati jövedelemből.

Nem tudok arról, hogy más bíróság, különösen felsőbíróság ezen kérdésben az itt ismertetett álláspontra jutott volna, de nem hiszem, hogy ezen álláspont minden méltánylandó humanizmusa ellenére is helytálló volna és jogi berendezésünk alapelveinek megfelelő. Ismeretes Grosschmid tanítása arról, hogy a magánjogban másképp van, mint a büntetőben, mert ha a bíróság kevesebb büntetést szab ki, ebből a sértettnek, avagy az államnak kára nincs, akinek azonban a polgári bíró elenged valamit, azt a másik terhére teszi. Ez a nagy ellentét mindig, tehát itt is érvényesül. Amit a bíróság a zárlati jövedelemből a végrehajtást szenvedőnek ad ki, azt egy vagy több hitelezőtől veszi el. Emellett az általános leromlás közepette az sem mindig bizonyos, hogy az ellátási költségeknek az ismertetett döntés által az adós részére konstituált kvázi törvényes elsőbbsége folytán fedezethez nem jutó hitelező feltétlenül jobb helyzetben van, mint a végrehajtást szenvedő.

A felhívott döntések hivatkoznak a Vh. Novella menteségi rendelkezéseire és a Csódtörvényre. Amde a Vh. Novella vonatkozó összes rendelkezései (6—15. §.) csak a fizetés, vagy annak természetével bíró illetmények egy részét, tehát csakis a munka egyenértékét, a keresményt veszik ki — helyesen — a végrehajtás hatálya alól, és így tehát csakis a végrehajtást szenvedő munkájából biztosítanak a végrehajtást szenvedettnek eltartást, — ami lényeges és tökéletesen indokolt különbség —. A Csódtörvény vonatkozó 5. §-a pedig szintén nem az itt bírált álláspontot támasztja alá, hanem annak épp az ellenkezőjét,

amennyiben ugyanis a Csődtörvény 5. §. 1. bek.-e szerint csakis abból, amit a közadás a csőd tartama alatt *saját tevékenysége által szerez*, nem vonható be a csődtömegbe azon összeg, amely a közadás, vagy azon személyek tartására szükséges, akik irányában a közadás a törvénynél, vagy törvényes gyakorlatnál fogva tartásra köteles. Sőt ha keresménye több, mint amennyi a fent körülírtak eltartására szükséges, a többlet a tömegbe vonatik be. Ezzel egybehangzóan ugyanezen §. 2. bek.-e kimondja, hogy a közadás *a csődvagyonból* tartást nem követelhet, és ilyenben csak a csődhitelezők beleegyezésével — és pedig a debreceni Itélőtábla 643/1930. sz. határozata (Jh. 1930: 1126. szerint) — csak valamennyi hitelező beleegyezése esetén részesíthető.

Ha a *kényszeregyesség* intézményét nézzük a felvetett kérdés szempontjából, azt látjuk, hogy az első kényszeregyességi rendelet (4070/1915. M. E. sz. r.) 17. §. 6. bek.-e kimondotta, hogy „Az adósnak szabad rendelkezésére igénye van oly összegre, amely a saját és ama személyeknek eltartására szükséges, akiket jogszabálnál fogva eltartani köteles“. Egybehangzóan rendelkezik a ma hatályos 1410/1926. M. E. sz. r. 20. §. utolsó bekezdése, hozzátevén még, hogy „A valóságban befolyótiszta jövedelemnek $\frac{3}{4}$ részénél többet azonban e célra nem lehet igénybe venni“. Miután a kényszeregyességben az adós maga vezeti tovább üzletét, ennélfogva ott is a saját keresmény az, amelyből a megélhetéshez szükséges összeg mentes, míg az itt tárgyalt döntések nem a munkából, illetve keresményből, hanem a vagyon jövedelméből biztosítanak ellátást az adósnak.

Hivatkozik a bevezetőleg ismertetett döntés álláspontja alátámasztása céljából arra is, hogy az ingatlan haszonélvezetere vezetett végrehajtási zárlat nem terjed ki a végrehajtást szenvedett és családja által bírt lakásra sem (Bpesti Tábla 7. sz. döntvény, l. Vincenty: Végrehajtási Jog, 638. lap) — ámde ez a gyakorlat egyrészt csakis a Vh. Novella eszmekörében mozog (l. annak 2. §. 16. pontját, amely t. i. a negyedévi lakbérnek megfelelő összeget mentesíti a foglalás alól), másfelől pedig abból, hogy a gyakorlat a végrehajtási mentesség kereteit idáig tágította, éppenséggel nem következik, hogy a mentességnek további és más térre való kiterjesztése is indokolt. Végrehajtási jogunk és a vonatkozóan felhívott többi jogszabályok is, csakis a munkáról, illetve a keresményről ismerik el azt, hogy annak az adós megélhetéséhez szükséges része végrehajtás alól mentes, annál feltűnőbb tehát, ha egy kategóriával, nevezetesen az ingatlan jövedelemmel, tehát egy egészen más természetű járandósággal kivételt teszünk.

Azt, hogy jogszabályaink csakis a keresményből eredően mentesítik a megélhetésre szükséges összeget, erősítik újabb

keletű rendeletek is. Tudjuk, hogy a Jelzálogtörvényhez kapcsolódó 24.000/1931. I. M. sz. r. 30. §-a létesítette a zárgondnoki teendőkkel megbízott végrehajtást szenvedő személy minőségét. Az ennek egyes rendelkezéseit kiegészítő és módosító 34.000/1931. I. M. számú rendelet 6. §. 2. bek.-e már kimondja, hogy „a zárgondnoki tennivalókkal megbízott végrehajtást szenvedőt kérelmére a bíróság a szokásos zárgondnoki díjak mértékét lényegesen meg nem haladó összeg erejéig felhatalmazhatja, hogy a zárlati jövedelemnek meghatározott részét a saját és háznépe létfenntartási költségeinek fedezésére fordítsa“. Egyezően rendelkeznek a 3800/1932. és 6300/1932. M. E. sz. r. gazdatoratoriumi rendeletek (az előbbinek 20., az utóbbinak 7. §-a).

Ezek a rendeletek is a mezőgazdasági ingatlan haszonvételei zárlati jövedelmeiből csak arra az esetre biztosítanak ellátási díjat a végrehajtást szenvedőnek, ha ő maga tevékenykedik tovább. Miután azonban beltelki házi ingatlan jövedelmeinek szoros zár alá vétele esetén a végrehajtást szenvedő — ily értelmű jogszabály hijján — nem bízható meg a zárgondnoki teendőkkel, és illetve miután ily ingatlan végrehajtási zárlata esetén a zárgondnok tevékenységét más harmadik személy látja el, nem látom indokoltságát annak, hogy a zárlati jövedelemből az ilyen végrehajtást szenvedő részére — szemben a Végrehajtási Törvény 210. §-ával, — ellátási díj hasittassék ki, különös figyelemmel arra, hogy tételes jogunk egyéb rendelkezéseivel is ellentétben áll ez a szingularitás.

Dr. Balla Ignác.

“Perveszteség perbenállás nélkül.” Dr. Marton Géza egyetemi tanár úrnak egy frappáns eset alkalmából fenti címmel írott frappáns cikkéhez két kiegészítést tennék.

A tényállási konkretumoktól eltekintve a cikkben megnyilvánuló jogérzet — elviekre visszavezetve — ott talál hiányolni valót, hogy valamely eljárás lefolyhatik azok részvétele nélkül, akik az eljárásban feltétlenül érdekelve vannak. Évek óta kísérletezem annak igazolásával, hogy magánjogunknak az az alapvető szokásos szemléleti módja, amely a két közvetlen érdekelt személy körére korlátolja a jogviszony elrendezését (kétszemélyes magánjogi szemlélet) nem alkalmas azoknak a feladatoknak helyes megoldására, ahol a helyzetnek az ezen szemlélet világában extraneus érdekeltnek mutakozó további, de a jog által nem, vagy nem kellő mértékben figyelembevett érdekeltjei is vannak. Amikor a cikk az utólagos törvényesítés körében egy ily helyzetre reá mutat és a megfelelő jogi megoldási eszközöket keresi, eseti illusztrációját adja a magánjog most érintett hiányosságának. Akik e lapok hasábjait figyelemmel kísérték, a lap korábbi számaiban ennek az állásfoglalásnak más tényállásokra vonatkoztatott illusztrációit